

Čtení: Numeri 13

Text: Numeri 13,31-32

Ale muži, kteří šli spolu s ním, tvrdili: „Nemůžeme vytáhnout proti tomu lidu, vždyť je silnější než my.“ Pomluvami zhaněli Izraelcům zemi, kterou prozkoumali: „Země, kterou jsme při průzkumu prošli, je země, která požívá své obyvatele, a všechen lid, který jsme v ní spatřili, jsou muži obrovité postavy.“

Sestry a bratři, milí přátelé, příběh Izraelců o vyjití z Egypta a o vstupu do Kenánu je asi v euroamerické civilizaci nejstarší a neznámější migrační záznam. Emigrace z Egypta a imigrace či postupná infiltrace do Kenánu naplňuje toto schema dokonale.

Proč vlastně lidé migrují? Migraci můžeme dělit na opuštění nějakého území (emigrace) a vstup na nějaké území (imigrace). Emigrace má řadu faktorů, obvykle negativních. Mohou to být náhlé katastrofy, neúroda, záplavy, zemětřesení, války apod., kdy se lidé mohou po určité době vrátit zpět, ale i změny dlouhodobé, kdy návrat už není možný, např. vysychání řek (civilizace údolí Indu), pokles úrodnosti půdy jejím zasolováním (kultury starověké Mezopotámie), celkové ubývání srážek (subsaharská Afrika), stoupání hladiny oceánů a tudíž „mizení domova“ (ostrovy Oceánie) apod. Zvláštním případem této proměny je vymírání populace, není-li možnost odejít. To se stalo např. na některých ostrovech, kdy vykácením stromů zmizela možnost stavět lodě pro dlouhé plavby, a tedy lov, obchod i odchod při neudržitelné situaci. Když prof. Jared Diamond přednášel o kulturách, které samy sebe nakonec zničily, jeden pobledlý student řekl: „Ale vždyť to může být osud celé naší planety...“

Naproti tomu důvody, které lákají imigranty ke vstupu do země, jsou benefity, které z toho plynou. Tedy záchrana ohroženého života, ale také bohatství země a v moderní době pak možnost snáze se uživit a více si vydělat, dopřát svým dětem vzdělání, celková politická stabilita, garance lidských práv apod.

Při migraci se spolu setkávají kultury, které se neznají, dost často mají o sobě mylné předporozumění a nastupuje strach z neznámého. Sociologický slovník ho definuje jako iracionální strach způsobený negativním myšlením a subjektivním pocitem ohrožení. Jednou jeho složkou je xenofobie, často mylně zaměňovaná s rasizmem, a

neofobie. Je třeba si uvědomit, že tímto pocitem mohou trpět jak příchozí, tak domácí.

Dnes jsme zastihli Izrael při pokusu o vstup do zaslíbené země. Už to, jak si ji představovali, naznačuje nezdravé očekávání. Hospodin jim tu zemi dal. Neřekl ale, že v ní budou sami. Neřekl, že mají obyvatelstvo vyhnat či vyvraždit. (Vžit' přece všichni lidé jsou jeho stvoření.) Neřekl, že je tam budou vítat s otevřenou náručí. Ale ani neřekl, že je tam zabijí. Průzkumníci, kteří v zemi 40 dní pobývali, se vrátili všichni. To znamená, nikdo je nezajal ani nezabil. Je malá pravděpodobnost, že by se s nikým nepotkali. To by ti obyvatelé museli být hodně naivní a neteční, aby si jich nevšimli. Nejprve referovali o hojnosti, která tam ve srovnání s pouští, kterou táhli, musela být nebetyčná. A aby podali pravdivou referenci, řekli také: Lid, který sídlí v té zemi, je mocný a města jsou opevněná a nesmírně veliká. Dokonce jsme tam viděli potomky Anákovy (to jsou podle Gen 6 potomci synů božských a dcer lidských).

Myslím si, že staří Izraelci zcela jistě nečetli Sociologický slovník nakladatelství Portál, a přesto naplnili definici „strachu z neznámého“ do posledního písmene. Neprovedli racionální vyhodnocení informací, ale zachvátila je panika, a to i většinu těch, kteří se živí a zdraví vrátili z průzkumu. Čtete, že pomluvami pohaněli Izraelcům zemi, kterou prozkoumali: „Země, kterou jsme při průzkumu prošli, je země, která požívá své obyvatele, a všechen lid, který jsme v ní spatřili, jsou muži obrovité postavy. Zrůdy jsme tam viděli – Anákovci patří ke zrůdám – a zdálo se nám, že jsme nepatrní jako kobyčky, vskutku jsme v jejich očích takoví byli.“

Nikdo se nezeptal, jak tam někdo může žít, když země požívá své obyvatele, nikdo se nezeptal, jak se mohli všichni beze ztrát vrátit z takového pekla. Místo toho začali křičet a naříkat: Kéž bychom byli zemřeli v egyptské zemi nebo na této poušti! Kéž bychom zemřeli! Proč nás Hospodin přivedl do této země? Abychom padli mečem? Aby se naše ženy a děti staly kořistí? Nebylo by pro nás lepší vrátit se do Egypta?

A najednou začali vzpomínat na egyptské hrnce masa, o kterých jistě v Egyptě slyšeli, ale ze kterých nikdy neochutnali. Najednou zapomněli na rány bičem, na útlak a vraždění synů, najednou zapomněli, proč že to z Egypta odešli. Nic nepomohlo statečné slovo Jozua a Káleba, autentických účastníků průzkumu. Z Mojžíše a Árona se z osvoboditelů od útlaku náhle stali veřejní nepřátelé, které chtěli kamenovat. A kdo ví, jak by

to dopadlo, kdyby se nezjevila sláva Hospodina. A tak se vstup do zaslíbené země odložil o 40 let. Za tu dobu si nejspíš obyvatelé na sebe zvykli, naučili se spolu žít, nebo aspoň přežít (neboť víme, že Izrael od vstupu až podnes v té zemi nežije sám).

Nemáme žádné informace o tom, jak reagovali původní obyvatelé Kenánu. Ale z bezpočtu zpráv z historie dávné i nedávné i z událostí, kterých jsme sami svědky víme, že ty reakce jsou stále stejné.

Iracionální strach z neznámého, který se dá účelově přiživit, konflikty nejrůznějšího rázu a nakonec postupná infiltrace a vzájemné přizpůsobení.

První hysterická reakce domácích bývá blokáda: Ať nám sem nido neleze! Postavíme zeď.

Nejkomičtějším a nejstarším dokladem tohoto počínání je velká čínská zeď. Ty, které měla zastavit, stejně nezastavila, dali dokonce Číně několik vládnoucích dynastií a nakonec splynuli s čínským genofondem i kulturou. Pokud tedy měla zeď sloužit něčemu jinému, než jen tomu, aby byla vidět z vesmíru či lákala turisty budoucích století, pak selhala definitivně. Podobně i Hadriánova zeď proti divokým barbarským Skotům ve výsledku posloužila jen jako zdroj stavebního materiálu pro místní obyvatelstvo. No a slavná berlínská zeď neochránila vzácné výdobytky socialismu před neideologickým, leč ekonomicky silnějším Západem. Taktéž ani náš, elektrinou nabitý dobytčí ohradník kolem celé republiky.

Nicméně lidé jsou nepoučitelní a různé drahé zdi a ploty staví neustále. Proč bychom si připomínali slova apoštola Pavla, který příznačně cituje antické básníky, aby sdělení mělo punc univerzálnosti, že totiž všichni jsme děti Boží, když místo toho můžeme stavět směšné ploty, které jednou naši potomci s lehce pohrdlivým úsměškem odvezou do sběru.

Co bychom tedy měli budovat, když ne ochranné ploty?! – Vzájemné poznávání, navazování přátelských kontaktů, vytváření prostředí důvěry a ne panického strachu a nepodložené nenávisti.

Copak je svět osídlen obry Anákovci? Vždyť přece věříme, že tento svět je dílem dobrého Hospodina. A tak bychom se spíše měli přidržet slov Jozua a Káleba: Nebojte se lidu té země. A ne být jako postrašení Izraelci, kteří se v iracionálním strachu a hrůze vzpírali samotnému Hospodinu a chtěli ukamenovat Mojžíše s Áronem.

Lidstvo je jen jedno. Je to jen jedno, stejné rovnocenné Boží stvoření. A bude migrovat, tak jako migrovalo odevždy. Ze zahrady Eden, do Egypta a zase zpátky a po celém světě. Amen.